

ԱՆԻՐԱՎ ԴԱՏԱՎՈՐԻ ԿԻՐԱԿԻ

«Պետք է միշտ աղոթել և չձանձրանալ» (Ղուկ. 18:1):

Հիսուս պատմում է մի առակ անձանձրույթ աղոթքի մասին:

«Մի քաղաքում ապրում էր խեղճ որբեվայրի մի կին, որն անպիտան մի մարդու հակառակության առարկա էր եղել և շարունակ նեղ դրության մեջ էր ընկնում նրա երեսից: Խեղճ այրին չկարողանալով թշնամուն հակառակվել, դիմում է այդ քաղաքի դատավորին, խնդրելով, որ նրա անիրավություններն արգելի, իր իրավունքն ու արդարությունը պաշտպանի և ազատի իրեն նրա ձեռքից: Այրին գնում-գալիս է, աղաչում, պաղատում, բայց դատավորը նույնիսկ չի լսում նրան: Այրին Աստծու անունով երդվել է տալիս, բայց նա Աստծու վախն էլ չի պզուցում և անխիղճ կերպով ասում է. «Աստծուց վախենալու չափ փոքրոգի չեմ»: Այդ անհոգության դիմաց, սակայն, խեղճ այրին չի հոգնում, չի ձանձրանում և շարունակում է գնալ նույն դատավորի մոտ: Դատավորը վերջապես այրու հարատևությունից ձանձրանալով, մտքում ասում է. «Չնայած Աստծուց չեմ վախենում և մարդկանցից էլ չեմ ամաչում, բայց, որովհետև այս այրի կինը ինձ շատ հոգնեցրեց, նրա դատը անեմ, որպեսզի անընդհատ չգա ու ինձ չձանձրացնի» (Ղուկ. 18:1-6):

Մեր Տերը ոչ միայն շեշտում է աղոթքի կարևորությունը, այլև մեր ուշադրությունը հրավիրում «առանց ձանձրանալու» խոսքի իմաստի վրա: Աղոթքը կյանք է և հոգիները խաղաղեցնող աստվածային ուժ ունի իր մեջ, որը փոխում է մարդու ներքին աշխարհը դեպի բարին:

Հիսուս մեր աղոթքի ուսուցիչն է: Ի՞նչ էր նրա ամբողջ կյանքը, Նրա գործը, եթե ոչ Աստծուն նվիրված մի աղոթք: Աղոթքով սկսեց իր քարոզչությունը, աղոթքով շարունակեց և աղոթքով էլ ավարտեց Գեթսեմանիի պարտեպում: Նա, որ քարոզչությունից հաց ուտելու ծամանակ իսկ չուներ, շատ հաճախ առանձնանում էր աղոթելու, որպեսզի նոր ուժ ստացած շարունակեր իր առաքելությունը: «Հայր իմ, եթե կարելի է, այս բաժակը թող ինձնից հեռու անցնի, բայց ոչ՝ ինչպես ես եմ կամենում, այլ՝ ինչպես դու» (Մատթ. 26:39), այսպես աղոթեց Հիսուս Գեթսեմանիի պարտեպում:

«Աղոթքը կրոնական կյանքի գլխավոր մասն է: Չկա կրոն, աստված-պաշտություն առանց աղոթքի», - ասում է երջանկահիշատակ Գարեգին Կաթողիկոս Հովսեփյանցը և շարունակում. «Ինչպես արասուրբը թեթեացնում է մեզ, երբ մեր սրտի վրա ծանրացած վշտի խոստովանությունն ենք կատարում մեր սրտակից բարեկամին, նույնը և ավելիով պզուց ենք Աստծու առջև, որը մեր Հայրն է և մեր իսկական բարեկամը: Չերմեռանդ աղոթքի ազդեցության տակ մարդկային հոգին ինչպես ամպ լցվում է սիրո ցողով, բանավոր, ծարավ տունկերի վրա անձրևելու համար: Աղոթքը սեր է...» («Իեպի Լույս և Կյանք», «Աղոթքի Սրբարար Չորությունը», Գանձասար, 1994, էջ 113-116):

Երկու տեսակ աղոթք կա: Հավաքական-համայնքային աղոթք և առանձին աղոթք:

Ինձ լսող մի մանուկի հարցրեցի՝ «Այս առավոտ դու աղոթեցի՞ր» - Այո՛: - Այո՛: Չեմ ուզում հարցնել, թե ի՞նչ աղոթեցիր, բայց ո՞ւմ

աղոթեցիր.. - Աստվածիս...: Աստվածիս է աղոթել: Եվ ճիշտ է այդ: Ով որ Աստծուն է աղոթում, ճիշդ Անձին դիմած կլինի:

Իսկ եթե ասենք՝ «Աղոթում եմ, աղոթում եմ ինձ լսող չկա», հարց է ծագում. «Ո՞ւր աղոթեցիր»: Մի անձի՞, քեզ համար ուժեղ թվացող մեկին խնդրեցիր, որ քեզ ուրախացնի, բայց ո՞վ է նա, չնչին մի արարած: Լավ հիշեք մեր աղոթքի շնորհիվ է, որ Աստված մեզ պիտի օգնի:

Կ. Պոլսի երջանկահիշատակ Պատրիարք Շնորհք Գալուստյանի մեկնաբանությունը.

«Առաքյալներից մեկն իրեն հատուկ կտրուկ և պարզ կերպով փորձում է այս հարցին պատասխանել. «Խնդրում եք եւ չեք ստանում, որովհետեւ չարամտորեն եք խնդրում» (Հակ. 4:3): «Չարամտորեն խնդրել» նշանակում է Աստծուն դիմել չար, եսասիրական ու աշխարհիկ նպատակներով: Բնականաբար, չի կարելի դրանց պատասխան սպասել բարի, մարդասեր և հոգի Աստծուց: Բայց ի՞նչ ասել այն աղոթքների մասին, որոնք իսկապես արդար ու բարի են և ուղղված են հիվանդների առողջության, բանտարկյալների արձակման, աշխարհի խաղաղության, մեր ազգի ու Հայրենիքի ապահովության համար: Ինչպե՞ս կարելի է շարունակել աղոթել, երբ Հորի վիճակին ես մատնված՝ հարստությունդ կորցրել ես, զավակներդ՝ կորած են, բարեկամներդ՝ թշնամի են դարձել, առողջությունդ՝ քայքայվել է, իսկ ընտանիքդ՝ քանդվել: Այսպիսի վիճակում հոգեկան մեծ պատրաստվածություն ու հավատք է պետք Աստծուն չուրանալու, չմերժելու ու չանիծելու համար» (Շնորհք Պատրիարք Գալուստյան, «Մեծ Պահոց Կիրակիների շրթան», Սուրբ Էջմիածին, 2001, էջ 99):

Երբ մտածում ենք, թե բարի ենք, հաջորդ հարցը այս է. թե՞ «Ինչո՞ւ Աստված մեզ նեղությունների ու փորձանքների մեջ է դնում»: Ինչո՞ւ ենք վարձանում: Պետք է լավ հասկանանք, թե Աստված չէ որ նեղություններ է պատճառում մեզ, այլ՝ չարերը, որոնք ուզում են մեզ միշտ վախի ու տագնապների մեջ պահել, մեր կյանքը անտանելի դարձնել, մեր միջի եղած լավն էլ մոռացնել տալ: Նպատակը մեկ է՝ մեզ իրենց ծուղակի մեջ գցել և հեռացնել Արարչից:

Աղոթել նշանակում է խոսել Աստծու հետ, որը Ամենակարող է և Ամենավստահելին: Աստծու հետ խոսելուց հետո ոչ մեկի օգնության կարիքը չենք ունենա: Աղոթքի միջոցով անտեսանելի մի կամուրջ է կապվում մեր և Աստծու միջև, որը մեզ մի նոր ուժ է տալիս, հույս և վստահությունն ներշնչում. «Փառք քեզ Աստված, այսօր էլ ուրախ ենք մեր ունեցածի համար»: Ս. Գրիգոր Նարեկացու խոսքերով.. «Ոչ թե տրվածի, այլ տվողի կարոտն ունեմ»:

Աղոթքը պետք է կատարվի սրտի և հոգու մաքրությամբ: Աստված չի լսում այն աղոթքը, որի նպատակը մի որիշին վնասելու համար է:

Գրիգոր Աստվածաբանն այսպես է արտահայտվում.

«Աղոթքը սրտի գործ է և ոչ թե շրթունքների, ու Աստված չի նայում աղաչողի խոսքերին, այլ՝ սրտին, թե ինչպես պատրաստվի ընդունելու»:

Եկեղեցում կան մարդիկ, որոնք երկար են աղոթում, բայց աղոթողի վարք չունեն և ի՞նչ վարմանալու բան կա, եթե այդպիսի մարդու աղոթքը լսելի չլինի: Կիրակի օրը պետք է հեռու մնալ ամեն մարմնական

աշխատանքից և միայն աղոթքով ու գոհություն տալով գրազվել» («Ասույթներ քարոզչների համար», Մ. Էջմիածին, 1998, էջ 130):

Հետաքրքիր է իմանալ այս պատմությունը.

«Համաշխարհային հանձարներից մեկը՝ Դանթեն, մի Կիրակի առավոտ, Սուրբ Պատարագի ամենաարբազան պահին, երբ հավատացյալները ծնկի եկած աղոթում էին, մնում է կանգնած, իր հակառակորդների ուշադրությունը դարձնելով իր վրա: Արարողությունից հետո նրանք մտնում են կարդինալին և ամբաստանում Դանթեին իբրև սրբապիղծ ու անհավատ:

- Ո՛վ Դանթե, այս ինչ մեղք ես գործել, որ լսում եմ քո մասին, ասում է Կարդինալը հուզված շեշտով:

- Ինձ ամբաստանողները իրավունք ունեն, Կարդինալ Հայր, ասում է Դանթեն, - հոգիս այնքան վերացած էր աղոթքով, որ ուշադրություն չդարձրեցի մարմնիս շարժմանը, երևում է նրանք սրտանց չէին աղոթում, որ կարողացան ինձ նայել ու հետևել»:

Ապրում ենք ու հաճախ դժգոհում, տեսնելով, որ չարը, անիրավն ու ավազակը չեն պատժվում իրենց ծամանակին: Չմոռանաք, որ Աստված արդար է և դրա համար անարդար որևէ գործ հաճելի չի Նրան: Աստծու արդարությունը գործադրվում է սիրո սկզբունքով: Որևէ անիրավություն և անարդար գործ անպատիժ չի մնում: Սակայն Աստված մեր ուզած ձևով չի պատժում, բայց մեղավորը անպատիժ չի մնում: Մա մեզ չի գոհացնում, որովհետև մենք ուզում ենք, որ մեզ վիրավորողը ճիշտ մեր աչքի առաջ պատժվի: Աստծու պատժելու ձևը տարբեր է: Նա անիրավին մեր ուզածով չի պատժում, նախ հնարավորություն և առիթ է տալիս, որ մեղավորը դարձի գա ու չի ուզում, որ նա կորչի, այլ՝ փորձում է մինչև վերջին բոլոր փրկել նրան: Մա աստվածային սիրո արտահայտությունն է մարդկանց նկատմամբ: Սրանից բացի, Աստված մեզ ապատություն է տվել, որպեսզի գիտակցենք ու չմեղանշենք: Անձրեն ու արևը բոլորի վրա հավասարապես են թափվում ու այրում, դատաստանը հետո է լինելու:

Ամեն տեսակի աղոթք ընդունելի է, ուր էլ որ կատարվի: Սակայն աղոթքի հիմնական վայրը Եկեղեցին է, Աստծու Տունը, ուր հավատացյալները ներշնչումով ու հոգևոր մթնոլորտի մեջ հավաքական աղոթքով, շարականների երգեցողությամբ, Սուրբ Պատարագի հոգեպարար կատարումով, հաղորդակից են դառնում անիմանալի խորհրդին: Երբ Հիսուս ասում է, թե առանձնացեք տան մեջ, փակեք դուռն ու լուսամուտը և այդպես աղոթեցեք, մի ընդունեք բառացի կերպով: *Տունը մարդու հոգին է: «Փակել դուռն ու լուսամուտը», նշանակում է կտրվել աշխարհային մտածումներից և կենտրոնանալ աղոթքի վրա:* Աղոթել Աստծու հետ նշանակում է խոսել Նրա հետ: Աղոթքի պահին հավատացյալը պիտի կտրվի ամեն ինչից և կապվի միայն Աստծու հետ: Երբ աղոթում ենք, ավելորդ բաներ չխնդրենք Նրանից, չմտա-հոգվենք մեր անցավոր, առօրյա կարիքներով, այլ խնդրենք Աստծու արքայությունը:

18-րդ դարի Հայ Եկեղեցու Հայրերից Պողոս Պատրիարք Ադրիանապոլսեցին իր «Խրատի Թանգարան» գրքում աղոթքի մասին այսպես է արտահայտվում.

«Այ՛նք չի կարող իրեն անբասիր ներկայացնել, եթե աղոթքն անտեսում է: Որովհետև ամեն ծամ ու ամենուր, ինչ վիճակում էլ որ մեկը լինի՝ թե՛ առողջ և թե՛ հիվանդ, կարող է Աստծուն մտքում ունենալ, Նրան փառավորել, գովել ու օրհնել. ա՛յս իսկ է աղոթելը»... (Պողոս Պատրիարք Ադրիանապոլսեցի, «Նրատի Թանգարան», Էջմիածին, 1999, էջ 393):

Մեր Եկեղեցու Հայրերից՝ Հովհան Մանդակունին իր ճառերից մեկում ասում է. «Եթե մեկը սիրով լցված աղոթի, Աստված նրան կասի. «Ահա այստեղ եմ»: Երբ աղոթողը անկեղծ ու մաքուր արտասուքով աղոթի, երկնքի դռները կբացվեն ու նրա ձայնը կհասնի Աստծու ականջներին»:

Իսկ Ընդհանրական Քրիստոնեական Հայրերից Հովհան Ոսկերեբան Հայրապետն այսպես է արտահայտվում. «Ինչպես ծառը չի կարող ապրել առանց ջրի, այնպես էլ մարդու հոգին՝ առանց աղոթքի միջոցով հաղորդակցվելու Աստծու հետ: Եթե դու ինքդ քեզ զրկես աղոթքից, քո վիճակը պիտի նմանվի ջրից դուրս հանված մի ձկան, որովհետև ինչպես որ ջուրը ձկան կյանքն է, այնպես էլ աղոթքը քեզ համար»:

Սուրբ Ներսես Շնորհալի Հայրապետի խոսքերն են. «Ձեր զավակներին աղոթք սովորեցրեք, որ կեղտոտ խոսքերին ու հայիոյանքներին չվարժվեն, որովհետև մանկության ժամանակ ծնողների խրատը ավելի է դրոշմվում մանուկների մտքում անջնջելի կերպով, որի փոխարեն պիտի վարձատրվեք»:

Օրուայ շարականը ԲԿ. «Որ Պատուիրան»

Որ պատուիրան ճշմարտության ատանդեցեր եկեղեցույ քո քրիստոս. անսահման ժամանակաւ աղօթել միշտ առ աստուած հոգւով եւ մտօք:

Որ զբան քո օրինաց հաստատեցեր գործով մեզ օրինակ. հանելով զգիշերն ի գլուխ յաղօթսն աստուծոյ բնութեամբ մերով տնօրինաբար, որում կրկնի ծուրք ամենայն:

Աղաչանօք աստուածածնին անապական քում ծնողին. զիմանալի աչս սրտից մերոց բացցես ողորմութեամբ հայիլ ի լոյս քո քրիստոս:

Ճշմարիտ պատվիրանն ավանդեցիր Եկեղեցուդ, Քրիստոս, թե միշտ պետք է անսահման ժամանակով հոգով և մտքով աղոթել Աստծուն:

Օրենքիդ խոսքը գործովդ հաստատեցիր, երբ ամբողջ գիշերն Աստծուն աղոթելով անցկացրիր՝ իբրև մեզ օրինակ, երբ հատուկ տնօրինությամբ մեր բնությունն էիր առել, Որիդ առաջ իջնում են բոլոր ծնկները:

Քրիստոս, Քո անապական ծնողի, Աստվածածնի աղաչանքով բաց մեր սրտերի իմանալի աչքերը, որպիսպի ողորմությամբ նայենք Քո լոյսին:

Եկեք մեր անձանձրույթ աղոթքով փառք և գոհունակություն հայտնենք Ամենակալ Աստծուն իր պարգևած կյանքի և շնորհների համար: Ամեն: